

gode Arbejderforhold til Stede for de eventuelle Byggeforetagender som muligt, altsaa forlange, at han skal blande sig ind i Arbejderforholdene. Jeg maa her gøre opmærksom paa, at Udvalgets Flertal har ikke forlangt, at der skulde bygges saa billig som muligt uden herved at gøre en Tilføielse. Det har sagt: Saa billigt som muligt overfor Arbejdets forsvarelige Udførelse, og det var netop dertil, at mine Bemærkninger knyttede sig, thi jeg kan ikke anerkende, at Arbejdet bliver paa nogen Maade udført forsvarelig naar det bortliciteres paa de billigste mulige Betingelser, forlaavidt Resultatet deraf bliver, at det bliver daarlig Arbeidskraft, der samler sig til Udførelsen af det paagjældende Arbejde — netop den Arbeidskraft, som den ærede Krigsminister synes at mene, der er paa hans Fæstningsværker, Arbejdere som blive borte, saa snart de faae en ordentlig Arbejds løn; thi det gjør virkelig ingen ordentlig Arbejder. Jeg maa vedvarende mene, at det altsedes ikke er umuligt at staae ordentlige Arbejderforhold ved et Byggearbejde, naar blot de, der ere interesserede i Arbejdets Udførelse, ikke betragte det Hele som et Spekulationsforetagende, og det behøver Staten ikke. Der er Ingen, der forlanger, at Ministeren skal bygge saa billig som muligt uden Hensyn til, hvorledes Arbejdet bliver udført. Nei, man siger kun: Byg saa billig, saa det er forsvareligt overfor Arbejdets Udførelse, men det er ingenlunde forsvareligt at søge ved Indgaaelse af billige Licitationsbetingelser at samle en Arbejdshær om det Arbejde, der skal udføres, der vel arbejder paa billige Betingelser, men som man ikke kan være tjent med. Man har et probat Middel derimod — jeg veed godt, at det vil man ikke gaa til — man kan overlade Udførelsen af disse Foretagender til Arbejderne selv, til deres Organisation. Jeg veed, at man siger, at det forstaae Arbejderne sig ikke paa — det siger man jo altid — men jeg tør virkelig nok sige, at de Arbejdere, som alligevel bliver dem, der skulle opføre Bygningerne og udføre Arbejdet, nok besidde den tekniske Dugtighed, der udfordres dertil, men man betror dem ikke dertil, og de, hvem man aldrig vil betroe virkelige Opgaver, komme aldrig til at vise, at de kunne løse dem. Man kan imidlertid ogsaa gaa en anden Vej. Man kan undlade at bortlicitere til dem, der ved Udnyttning af Arbejdskraften ere i Stand til at underbyde alle Andre, og istedenfor holde sig til dem, som stille Garantier for, at de ville betale den af den bestaaende Arbejderorganisation for Tiden forlangte Løn. Det kan gøres ved hvilket som helst Regjeringsforetagende, som jo ikke

skal være et Spekulationsforetagende. Det er derfor ikke en umulig Opgave at stille Ministeren, naar Udvalget kun forlanger, at der skal bygges saa billig, som det er forsvareligt for Arbejdets Udførelse, og det er kun dette, det har forlangt. Hvad iøvrigt de Ytringer angik, som den ærede Krigsminister tillod sig overfor mine Udtalelser, skal jeg ikke komme ind derpaa, da det angaar Noget, som ikke foreligger, men jeg skal kun sige, at, naar Ministeren sagde, at, naar Arbejderne faae mere Løn, komme de ikke paa Arbejde flere Dage, saa er det en Indvending, som man altid har paa rede Haand, saasnart Arbejderne tillade sig een og anden Ting, som Andre, hvem Arbejderne søde, tillade sig Dag ud og Dag ind, og hvem Arbejdere gjøre det muligt at kunne tage sig rigtig Fritid, god Føde og godt at drikke med, hvis de have lyst dertil. Gøre Arbejderne blot det Samme en Gang imellem, saa hedder det strax, at det er nogle Drivere, der drikke sig fulde og derfor ikke ville komme paa Arbejde, selv om der maaste er ganske andre Grunde, hvorfor de ikke komme. Naar Ministeren saa foreskrev, at Gjennemsnitslønnen har været 3 Kr. daglig derude paa Fæstningen, og at Mange have tjent godt og bragt Penge hjem til deres Familier, saa skulde den ærede Minister sørge for, at de Arbejdere, der ville tjene gode Penge og holde paa gode Arbejderforhold, bleve bestjæftigede, og ikke sørge for at faae saa mange sammenhobede, at Konkurrencen mellem Arbejderne paa Grund af den store Arbejdskraft, og de Forhold, der da komme til Stede, bliver af en saadan Natur, at det bliver umuligt for dem, der gjerne ville tjene godt, at arbejde der. Naar man sammenhober en saa stor Arbejdskraft som muligt paa disse Steder, saa indtræder Konkurrencen, saa bliver man i Stand til at forlænge Arbejdstiden for Noget og nedsætte Arbejds lønnen for Andre, og det har man gjort ikke blot paa Fæstningen, men paa mange andre Steder. At Gjennemsnitslønnen er 3 Kr. daglig, er forøvrigt en meget vag Angivelse. Det veed den ærede Minister godt, at Gjennemsnitslønnen er ikke det, det kommer an paa; den kan man tale om, naar man optiller en Beregning om, hvad Lønnen er i Almindelighed, men den er et meget vaagt Begreb, naar man vil tale om, hvad Arbejderne have at leve af. Det er da den virkelige Løn, det kommer an paa.

Sage: Det er kun en enkelt kort Bemærkning, jeg skal gøre, næst efter at takke den høitærede Minister, fordi han er villig